

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย จากนิทานอีสป ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
  - 1.1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
  - 1.2 คุณภาพของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.3 มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.4 หลักการสอนภาษาไทย
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านภาษาไทย
  - 2.1 ความหมายของการอ่าน
  - 2.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
  - 2.3 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.4 ประเภทของการอ่าน
3. เอกสารเกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ
  - 3.1 ความหมายของการอ่านจับใจความ
  - 3.2 จุดประสงค์ของการอ่านจับใจความ
  - 3.2 ประเภทการอ่านจับใจความ
  - 3.4 องค์ประกอบของการอ่านจับใจความ
  - 3.5 หลักสำคัญในการสอนอ่านจับใจความ
  - 3.6 แนวการสอนและการฝึกอ่านจับใจความ
  - 3.7 การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความ
4. เอกสารเกี่ยวข้องกับนิทานอีสป
  - 4.1 ความหมายของนิทานอีสป
  - 4.2 นิทานอีสป
  - 4.3 ประเภทของนิทานอีสป

- 4.4 องค์ประกอบของนิทานอีสป
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก
- 5.1 ความหมายของแบบฝึก
- 5.2 ความสำคัญของแบบฝึก
- 5.3 ประโยชน์ของแบบฝึก
- 5.4 ลักษณะของแบบฝึก
- 5.5 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบฝึก
- 5.6 หลักการสร้างแบบฝึก
- 5.7 ข้อเสนอแนะในการสร้างแบบฝึก
- 5.8 การทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึก
- 5.9 ความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 5-7) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้กำหนดแนวนโยบายการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้สถานศึกษานำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการสูง มีทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมและมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ ดังนี้

1. จุดเน้นในการจัดการเรียนรู้

กลุ่มที่ 1 ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์

กลุ่มที่ 2 ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรมและสุขศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสุขภาพ บุคลิกภาพ และความถนัด

2. การจัดเวลาเรียน

ให้สถานศึกษาจัดเวลาให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปีทั้งการจัดเวลาเรียนในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) และช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.5) วันละประมาณ 6 ชั่วโมง โดยจัดให้เรียนกลุ่มที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง กลุ่มที่ 2 จำนวน 2 ชั่วโมง และกลุ่มที่ 3 ในชั่วโมงสุดท้ายของวันตามลำดับ ช่วงชั้นนี้เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ได้รวดเร็วขึ้น ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนและทักษะคณิตศาสตร์ ดังนั้นการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ จึงควรใช้เวลาประมาณร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือก็ใช้สอนให้ครบทุกกลุ่มสาระ

ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) และช่วงชั้นที่ 2 (ม.4-ม.6) วันละประมาณ 6 ชั่วโมง โดยจัดให้เรียนกลุ่มที่ 1 จำนวน 4 ชั่วโมง กลุ่มที่ 2 จำนวน 1 ชั่วโมง และกลุ่มที่ 3 ในชั่วโมงสุดท้ายของวันตามลำดับ

ทั้งนี้ในแต่ละสัปดาห์ให้สถานศึกษาออกแบบตารางเรียนให้ครอบคลุมรายละเอียดของทั้ง

3 กลุ่ม

3. การประเมินผลในกลุ่มที่ 3 ใช้เกณฑ์การประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน โดยพิจารณาจากเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนประสงค์จะลงทะเบียนตามกลุ่มสาระให้มีการตัดสินใจระดับผลการเรียน

4. กระทรวงศึกษาธิการต้องการให้ครูทุกคนเอาใจใส่ ดูแล และสอนให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างเต็มที่ในเวลาเรียนปกติ และไม่ต้องการให้มีการสอนพิเศษในสถานศึกษา

คุณภาพของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คุณภาพผู้เรียนภาษาไทย เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วควรจะสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เป็นอย่างดี

1. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดูและพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  2. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างเป็นระบบ
  3. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์อาชีพ
  4. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
  5. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
  6. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
  7. มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์และโลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง
- คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

1. อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว
2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยค และเข้าใจข้อความที่อ่าน
3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์และกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ
4. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง
5. พูดและเขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการและจินตนาการ
6. จัดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน

7. จับใจความสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์จากเรื่องที่ฟัง ที่ดู
8. เข้าใจภาษาไทย มีทั้งภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยท้องถิ่น
9. ใช้คำคล้องจองแต่งบทร้อยกรองง่ายๆ
10. ฟังจับบทร้อยกรองที่ไพเราะและนำไปใช้ในการอ่านและการเล่น
11. นำปริศนาคำทายและบทร้องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการอ่านและการเล่น
12. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
13. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ในชีวิต
14. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดูแลและการพูด
15. มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้สาระภาษาไทย

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อารยธรรม สังคมและชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างมีคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

หลักการสอนภาษาไทย

หลักการสอนภาษาไทยให้ได้ผลดีนั้น ละออง จันทร์เจริญ (มปป, หน้า 32-35) ได้กล่าวไว้ว่าควรคำนึงถึงหลักการดังนี้

1. สอนหลักภาษาพร้อม ๆ กับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน
2. สอนทักษะทั้ง 4 คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้สัมพันธ์กัน ส่วนจะเน้นทักษะเป็นพิเศษในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครู
3. ยึดหลักภาษาไทยเป็นปัจจัยของการเรียนในทุกวิชา
4. สอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น
5. คำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน
6. เรื่องที่นำมาสอนมีความหมายต่อผู้เรียนคือเกี่ยวข้องกับผู้ใช้เรียน ใกล้ตัวของผู้เรียนและเป็นรูปธรรม
7. ต้องมีการฝึกฝนหรือฝึกหัด เพราะภาษาไทยเป็นวิชาทักษะต้องอาศัยการฝึกฝนหรือฝึกหัดจึงจะเกิดความชำนาญ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

ผู้เชี่ยวชาญ และนักการศึกษาด้านการอ่านได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ นักจิตวิทยา นักภาษาศาสตร์ และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

ประไพ สุวัตติกุล (2525, หน้า 13-14) สรุปว่า การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่ใช้แทนคำพูดให้ได้ความหมายชัดเจนสมบูรณ์ โดยผู้อ่านจะต้องมีการรับรู้คำเข้าใจความหมาย และความต้องการที่จะสื่อความหมายของผู้เขียน สามารถจับใจความสำคัญและรวบรวมความได้รวดเร็วถูกต้อง

มนัส อารีพงศ์ (2530, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยการแปลความจากตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่ใช้แทนคำพูดมาเป็นเรื่องราว หรือคำพูดที่มีความหมายอย่างสมบูรณ์

นิรันดร สุขปรีดี (2530, หน้า 11) สรุปความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือการเข้าใจความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการแปลความ การตีความ การขยายความ การจับใจความสำคัญ และการสรุปความ

บันลือ พุกกะวัน (2532, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า ไว้ 4 นัย ดังนี้

1. การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูด โดยการผสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด
2. การอ่านเป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความหมายโดยการอ่าน หรือฟังผู้อื่นอ่านแล้วรู้เรื่อง
3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้ จากผู้เขียน(ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน
4. การอ่านเป็นการพัฒนาความคิด โดยที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน เช่น การใช้การสังเกตจำรูปคำ ใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการแปลความ หรือถอดความให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี

อัจฉรา สุตสังข์ (2529, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า คือ การแปลตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นเสียงคำพูดและมีความหมายที่ใช้สื่อความคิด ระหว่างผู้อ่านกับผู้ฟัง ผู้เขียนกับผู้อ่าน ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องออกเสียงก็เข้าใจความหมายกันได้

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การอ่านคือกระบวนการแปลความหมายจากตัวอักษร สัญลักษณ์ กลุ่มคำ หรือวลี และประโยคออกมาเป็นความคิดอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยความสามารถในการแปล การตีความ การจับใจความสำคัญ และการสรุปความ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างมีจุดหมาย

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการอ่านย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละคน ซึ่งในการอ่านครั้งหนึ่ง ๆ นั้นอาจมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

ประภาศรี สีหอำไพ (2524, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการอ่านมีหลายประการดังนี้

1. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
2. อ่านเพื่อได้เนื้อหาช่วยให้เกิดการเรียนรู้
3. เพื่อความเข้าใจตัวเองและผู้อื่น
4. เพื่อสร้างจินตนาการ

5. ปลูกใจให้กล้าหาญต่อผู้ชีวิตต่อไปตามเรื่องทีอ่าน

6. อ่านเพื่อวิจารณ์หรือปฏิบัติศึนหนังสือ

สุธิพร ปาคะดี (2531, หน้า 13 อ้างอิงจาก Miller, 1974, p, 23) ได้แบ่งจุดหมายของการอ่านออกเป็น 6 ประการคือ

1. อ่านเพื่อเข้าใจอย่างคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดแล้วจับใจความสำคัญทัว ๆ ไป
4. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ญาณ
6. อ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวคิดทีอ่าน

สนิท ตั้งทิว (2548, หน้า 112) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยย่อ
2. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยย่อ
3. เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
4. เพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง
5. เพื่อการศึกษาค้นคว้า
6. เพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับในวงสังคม
7. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านคือ อ่านเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด และความบันเทิง ซึ่งทั้งสามประการนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความสามารถของความเข้าใจในการอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การอ่านและความสามารถในการอ่านถึงแม้จะอ่านได้รวดเร็ว ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านก็ถือว่าเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์

กรมวิชาการ (2525, หน้า 28-34) ได้แบ่งระดับความเข้าใจตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในเนื้อหาของหลักสูตร ดังนี้

1. เข้าใจคำศัพท์และความหมายได้
2. อ่านจับใจความได้และเข้าใจได้ถูกต้อง
3. จับใจความจากเรื่องทีอ่านได้

4. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านได้
5. วิเคราะห์เรื่องที่ย่านได้
6. เกิดอารมณ์คล้ายตามเรื่องที่ย่านได้
7. อ่านแล้วบันทึกสรุปเป็นความรู้ได้
8. ถ่ายทอดสาระสำคัญ และความรู้สึกนึกคิดในสิ่งที่ย่านได้

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2525, หน้า 75) ได้จัดระดับความเข้าใจในการอ่านซึ่งแตกต่างกันตามจุดประสงค์และความสามารถของผู้อ่านไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. การอ่านเอาเรื่อง (Literal Reading) การอ่านระดับนี้ บ่งชี้ชัดแล้วว่าอ่านหนังสือออก อ่านได้ อ่านแล้วรู้เรื่องราวเรื่องอะไร เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร ผู้อ่านจะใช้ความสามารถด้านความจำเป็นส่วนใหญ่

2. การอ่านขั้นแปลความ ตีความ ขยายความ (Inrerpretative Reading) ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถนอกเหนือจากการอ่านเอาเรื่อง คือ ต้องจำเรื่อง ต้องแปลความ ต้องขยายความ เป็นระดับความเข้าใจที่สูงไปกว่าระดับอ่านเอาเรื่อง

3. การอ่านขั้นวิจารณ์ (Critical Reading) การอ่านระดับนี้ ต้องใช้ความสามารถของสติปัญญาขั้นสูงสุด โดยอาศัยการอ่านระดับเอาเรื่อง การแปลความ

สมิธ (ทิพากรณ์ กาฬะสิน, 2541, หน้า 13 อ้างอิงจาก Smith, 1963, p, 14) ได้แบ่งระดับในการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ 3 ระดับคือ

1. การอ่านเข้าใจความหมายตามตัวอักษร (Literal Comprehension) คือ การอ่านในระดับที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายขั้นต้นของคำ ความคิด หรือเนื้อหาความที่อ่านตามตัวอักษร

2. การอ่านขั้นตีความ (Interpretation) คือ การอ่านที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายลึกซึ้งกว่าการอ่านในระดับที่เข้าใจความหมายตามตัวอักษรในการอ่านขั้นตีความนั้น ผู้อ่านจะต้องคาดคะเนความหมายที่มีได้กล่าวไว้โดยตรงในเนื้อความนั้น จะต้องรู้สึกสรุปโดยอิงความในเรื่องที่อ่านหรือบทความ ในขั้นนี้ยังไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์แต่ประการใด

3. การอ่านโดยใช้วิจารณ์ญาณ (Critical reading) คือการอ่านที่รวมทักษะทั้งปวงในระดับการตีความและการประเมินเข้าใจ ซึ่งการประเมินก็คือการใช้ทักษะในการเข้าใจความหมายตามตัวอักษร ตีความตามที่ผู้เขียนจงใจจะสื่อสารกับผู้อ่านและใช้วิจารณ์ญาณไตร่ตรองประเมินค่าคำพูดของผู้เขียน ซึ่งก็คือการอ่านแล้วคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่ถูกต้องถ่องแท้แน่นอน

สรุปได้ว่าความเข้าใจการอ่านพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากระดับที่ใช้ทักษะพื้นฐานจากขั้นความเข้าใจตามเนื้อเรื่องไปจนถึงขั้นทักษะที่สูงขึ้น คือในระดับความซาบซึ้งซึ่งเป็นการพัฒนา

ที่ต้องการฝึกหลาย ๆ ครั้ง และควรฝึกทักษะพื้นฐานเหล่านี้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาเพื่อสร้างประสบการณ์ทางภาษาให้เพิ่มพูนขึ้นทีละน้อย จนมีทักษะในขั้นสูงได้

ประเภทของการอ่าน

การอ่านสามารถแบ่งออกเป็นชนิดต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ถ้าหากพิจารณาการอ่านโดยจุดมุ่งหมายของการอ่านเป็นหลัก เราอาจจะแบ่งการอ่านได้ตามแนวความคิดของ

วิจิตรา แสงพลสิทธิ์ (2522, หน้า 135) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ประเภท

1. การอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อขวนขวายหาความรู้และความเพลิดเพลินให้แก่ตนเอง การอ่านประเภทนี้มุ่งฝึกอัตราเร็วและการจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นการอ่านที่นับวันแต่จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้น นักเรียนและนักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนให้อ่านเป็น ไม่เพียงแต่อ่านได้หรืออ่านออกเท่านั้น แต่จะมีความสามารถดังต่อไปนี้คือ สรุปความ แปลความ ขยายความ วิเคราะห์คำและวิเคราะห์ความหรือเนื้อเรื่อง และวิพากษ์วิจารณ์เนื้อเรื่องได้

2. การอ่านออกเสียง ได้แก่

2.1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นรู้เรื่องและเข้าใจ

2.2 อ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อความไพเราะให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลินและความซาบซึ้ง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความสำคัญ

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กรมวิชาการ (2535, หน้า 16) ได้เสนอว่าเพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน มีทักษะในการอ่านในใจ และอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว รวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกจากเรื่องที่ได้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญคิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ใจความสำคัญ ปฏิบัติคนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ ถ้านักเรียนมีพื้นฐานทักษะการอ่านเพื่อจับใจความที่ดี ย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี จากความสำคัญของการอ่านจับใจความสำคัญย่อมทำให้คนเรามีความฉลาดรอบรู้ และเป็นนักปราชญ์ได้ในอนาคต ฉะนั้น เราต้องให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านให้ได้ (สมบัติ มหารศ, 2533, หน้า 43) ว่าการอ่านจับใจความสำคัญเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความพร้อม พัฒนานิสัยและทักษะความรู้ให้ผู้เรียนทุกคน

ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญไว้ดังนี้

บันลือ พฤษะวัน (2530, หน้า 29-35) กล่าวว่า การอ่านจับใจความสำคัญในการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง เป็นการอ่านเพื่อต้องการทราบว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหน และหมายความว่าอย่างไร จะเห็นได้ว่าการอ่านจับใจความสำคัญส่วนใหญ่ จะเน้นในเรื่องของความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ค้นหาสาระสำคัญ หรือประเด็นที่สำคัญของเรื่อง ที่อ่านได้

สายสุนีย์ สกุลแก้ว (2534, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญว่าเป็นความสามารถของผู้อ่านที่จับใจความสำคัญของเรื่อง ที่อ่านได้ถูกต้อง ตลอดจนวินิจฉัยคุณค่า สิ่ง ที่ตนอ่านได้อย่างมีเหตุผล

อรุณี สายเสมา (2536, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่าหมายถึง การทำความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน สามารถจับใจความ สาระสำคัญ แปลความหมายให้เข้าใจตรงกับผู้เขียนต้องการสื่อกับผู้อ่านได้

สรุปได้ว่า การสอนอ่านจับใจความสำคัญ คือ การทำความเข้าใจประเด็นของเรื่องหรือข้อความที่อ่าน สามารถจับสาระของเรื่อง แปลความหมายของสิ่งที่อ่าน และเข้าใจจุดหมายสำคัญของเรื่องนั้น ๆ

จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความ

สมบัติ มหารศ (2523, หน้า 44) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนอ่านและจับใจความสำคัญได้ ไม่ใช่อ่านเพื่อให้เรียนจบชั่วโมงไปเท่านั้น เพื่อให้กิจกรรมการอ่านมีความหมาย การอ่านเพื่อความเข้าใจ นิยมการอ่านจากเอกสารกระดาษ แบบฝึกหัดที่ครูเตรียมมาโดยเฉพาะ ไม่ควรอ่านจากหนังสือทั้งเล่มที่มีความหนา มาก ควรมีเวลาอ่านเฉพาะและทำแบบฝึกหัดไปในชั่วโมงนั้น ๆ
2. ให้ผู้อ่านสามารถบอกรายละเอียดของเรื่อง ที่อ่านว่ามีสาระอะไรบ้าง โดยให้เล่าให้ทราบ ให้รายงานได้อย่างชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงจะแสดงว่าผู้อ่านมีความเข้าใจเรื่อง ที่อ่าน
3. อ่านเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำ
4. ฝึกการใช้สายตา การอ่านเพื่อความเข้าใจนิยมฝึกทักษะในการอ่านและตอบคำถามได้ ถูกต้องแม่นยำ

5. อ่านเพื่อให้สรุปหรือย่อได้ว่าเรื่องที่อ่านนั้นเกี่ยวกับอะไร แม้จะไม่ละเอียดแต่ให้สามารถบอกได้บ้างแม้จะไม่ครบบริบูรณ์ก็ตาม

6. อ่านแล้วสามารถคาดการณ์ ทำนายว่าเรื่องที่อ่านนั้นลงเอยไปในรูปใด

7. อ่านและทำรายงานย่อได้ โดยเฉพาะการอ่านประเภทนี้ต้องการฝึกการทำโน้ตย่อ

8. อ่านเพื่อหาความจริงและแสดงข้อคิดเห็นประกอบได้

กรมวิชาการ (2526, หน้า 16) ได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนอ่านในใจกลุ่มทักษะภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 ไว้ดังนี้

1. จับใจความของเรื่องที่อ่านได้

2. อ่านในใจรวดเร็วและถูกต้อง

3. เข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของบุคคลในเรื่องที่อ่านได้

4. เข้าใจความสัมพันธ์ในเรื่องรายละเอียด และความสามารถขยายความเรื่องที่อ่าน

5. เข้าใจจุดประสงค์และเจตคติของผู้เขียนได้

6. เกิดความคิดต่าง ๆ ในเรื่องที่อ่านได้

สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความ ที่จะประสบความสำเร็จนั้น นักเรียนผู้จุดมุ่งหมายในการอ่านว่าจะอ่านเพื่ออะไร หรือจะอ่านอะไร และประการสำคัญต้องพยายามจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ รู้แนวคิดของเรื่องที่ว่าอย่างไร ต้องฝึกอ่านจับใจความอยู่เสมอ ๆ จะช่วยให้อ่านได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนทำให้ได้รับความรู้อย่างกว้างขวาง

ประเภทการอ่านจับใจความสำคัญ

ชลธิรา กัลดออยู่ (2527, หน้า 25-26) กล่าวว่า การอ่านเพื่อจับใจความของเรื่องที่อ่านนั้น มี 2 ลักษณะคือ

1. การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม เป็นการทำความเข้าใจเนื้อหาที่สำคัญของข้อความหรือหนังสือ เพื่อให้มองเห็นความสัมพันธ์ของรายละเอียดต่าง ๆ และเข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญของข้อความหรือหนังสือนั้น ๆ ได้ การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวมทำได้ด้วยการพลิกดูและกวาดสายตาผ่านหัวข้อต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่แต่ละหัวข้อมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และมีการดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางด้วยวิธีการเชื่อมโยงเนื้อหาและแนวความคิด ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ส่วนการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจ ใจความสำคัญของข้อความ ผู้อ่านที่ชำนาญอาจจะไม่จำเป็นต้องอ่านทุกตัวอักษร ในขณะที่ผู้อ่านที่มีประสบการณ์น้อย ต้องอ่านอย่างพิถีพิถันจึงจะสามารถจับใจความของเนื้อเรื่องได้ ใจความสำคัญนั้นมิได้มีความหมายจำกัดเพียงแค่นเนื้อเรื่องที่สำคัญเท่านั้น นักอ่านที่ดีอาจจะเก็บสาระสำคัญของหนังสือเล่มหนึ่งหรือบทความหนึ่ง ๆ ได้หลายแง่ เช่น เก็บความรู้ เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บแนวความคิด

องค์ประกอบของการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความนับว่าเป็นจุดประสงค์หรือหัวใจของการอ่าน เพราะในการอ่านถึงแม้ว่าจะอ่านรวดเร็วเพียงใดก็ตาม ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจสิ่งที่ตนอ่านหรือไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่ตนอ่านได้แล้ว ก็กล่าวได้ว่า การอ่านนั้นไม่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน เพื่อจับใจความของเรื่องที่อ่านได้นั้น มีผู้เสนอแนวความคิดไว้สรุปได้ดังนี้

ชวาล แพรัตกุล (2520, หน้า 135) กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของข้อความที่อ่านได้ถูกต้อง เป็นหัวใจความสำคัญของการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านวิชาภาษาไทย ต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งหมายถึง สามารถจับใจความได้ครบถ้วน ทั้งยังแยกแยะได้ว่าใจความใดเป็นความสำคัญ ใจความใดเป็นใจความรอง นอกจากนี้ยังสามารถเข้าใจและถึงความตั้งใจ อารมณ์และทัศนคติของผู้เขียน ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือได้อย่างลึกซึ้ง

สินานู นิธิมูทรากุล (2520, หน้า 7-8) กล่าวว่า ความเข้าใจของการอ่านแต่ละบุคคลจะสูงต่ำขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ เช่น

1. ชนิดของความเข้าใจในการอ่าน บุคคลจะเข้าใจสิ่งที่อ่านแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์เดิมของตน และความคิดอันเป็นวัตถุประสงค์ของการอ่านที่เกิดขึ้นในขณะนี้ วัตถุประสงค์ของการอ่าน มีดังนี้

- 1.1 อ่านเพื่อเก็บใจความสำคัญ
- 1.2 อ่านเพื่อศึกษารายละเอียดที่สำคัญ
- 1.3 อ่านเพื่อศึกษาคำแนะนำต่าง ๆ เช่น การใช้เครื่องมือ เป็นต้น
- 1.4 อ่านเพื่อคาดการณ์ว่าเรื่องจะลงเอยอย่างไร
- 1.5 อ่านเพื่อศึกษาคูณค่าของสิ่งที่อ่าน

2. พิสัยของความเข้าใจในการอ่าน เด็กจะอ่านได้ดีขึ้นและถูกต้องเพียงใดขึ้นอยู่กับพิสัยของหมู่คำที่เด็กเข้าใจได้ และขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา ชนิดของประสบการณ์เก่า และความยากง่ายของข้อความที่เด็กอ่านด้วย

3. ความถูกต้องของความเข้าใจในการอ่าน ช่วย让孩子เข้าใจเรื่องราวที่อ่านมากน้อยต่างกัน ความถูกต้องในการเข้าใจของเด็กย่อมแตกต่างกันมากน้อยตามประสบการณ์และความยากง่ายของข้อความนั้น ๆ

4. ระดับความเข้าใจในการอ่าน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกันเป็นต้นว่า สติปัญญา ความสามารถในการอ่าน ความเข้าใจศัพท์ที่อ่าน และวิธีการพิเศษเฉพาะตัวของผู้อ่านแต่ละคน รวมทั้งประสบการณ์เดิมของแต่ละคน

5. ความเร็วของความเข้าใจในการอ่าน ต้องอาศัยความเข้าใจในคำศัพท์ความสามารถในการนึกภาพสิ่งที่อ่าน ความยากง่ายของข้อความและสิ่งอื่น ๆ

การอ่านที่จะเข้าใจเรื่องและจับใจความสำคัญได้นั้นต้องสืบเนื่องมาจากการอ่านให้เกิดทักษะ 5 ชั้น คือ อ่านออก อ่านคล่อง อ่านเข้าใจเรื่อง อ่านแยกแยะชนิดของข้อความ อ่านแล้วตีความหรือวินิจฉัยสาระได้ ชั้นนี้เป็นชั้นที่จำเป็นที่สุดในการอ่าน ซึ่งผู้อ่านต้องเข้าใจว่าผู้เขียนได้ส่งสาระอะไรมาให้อ่านบ้าง โดยผู้อ่านจะต้องพิจารณาเอง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการอ่านจับใจความ มีองค์ประกอบหลายประการที่ต้องฝึกฝนจนเกิดทักษะ จึงจะสามารถอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปความ ตีความ หรือเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้อย่างถ่องแท้ ดังนั้น ในการสอนอ่านผู้อ่านควรคำนึงถึงความสำคัญขององค์ประกอบเหล่านี้

หลักสำคัญในการสอนอ่านจับใจความ

ในการสอนทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ ครูต้องพยายามสร้างความสนใจให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านเพื่อจับใจความ โดยฝึกให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจในเรื่องราวที่กำหนด โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเป็นตอนๆ ตามท้องเรื่องนั้น ๆ

ทศนีย์ ศุภเมธี (2534, หน้า 88) กล่าวว่า ถึงการสอนอ่านเพื่อจับใจความสำคัญซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2526, หน้า 49-50) ว่าเป็นการอ่านในใจโดยมุ่งแต่เนื้อเรื่อง ไม่ต้องพะวงกับการออกเสียง โดยครูแนะนำให้ตั้งคำถามกับตัวเองจากเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ที่ไหน อย่างไร ฯลฯ และในการสอน ครูควรแนะแนวทางก่อนเพื่อที่จะช่วยการอ่านเพื่อจับใจความได้ผลดี เช่น

1. อธิบายคำบางคำที่มีความหมายพิเศษหรือคำที่ควรทราบก่อน เพื่อไม่ให้มีปัญหาในการเข้าใจความหมายในขณะที่อ่านเพื่อจับใจความ
2. ให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายในการอ่านหรืออาจมีการตั้งคำถามเพื่อให้ค้นหาคำตอบ จะช่วยให้นักเรียนอ่านจับใจความได้ดี
3. มีการสนทนาเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่องที่จะให้อ่านก่อนหรือสนทนาเกี่ยวกับภาพ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่จะให้อ่าน
4. กำหนดเนื้อหาและเวลาที่ให้อ่านได้อย่างเหมาะสมกับระดับ วัย และความสามารถ
5. ควรมีกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการอ่าน เช่น ให้คำตอบหรือให้เขียนสรุปเรื่องราวเพื่อทดสอบความเข้าใจ หรือให้อ่านออกเสียงซ้ำในเนื้อหานั้นอีกก็ได้

แวมมยุรา เหมือนนิล (2541, หน้า 17) กล่าวว่า พฤติกรรมการอ่านที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนอ่านจับใจความได้หรือไม่ ควรมีทักษะต่อไปนี้

1. การจำลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน และสามารถเล่าได้โดยใช้คำพูดของตนเอง
2. การบอกเล่าความทรงจำจากการอ่านในสิ่งที่เฉพาะเจาะจงได้ เช่น ข้อเท็จจริง รายละเอียด ชื่อ สถานที่ เหตุการณ์ วันที่ ฯลฯ
3. การปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะหลังการอ่านได้
4. การรู้จักแยกข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือจินตนาการได้
5. การรวมข้อมูลใหม่กับข้อมูลที่มีอยู่แล้วได้
6. การเลือกความหมายที่ถูกต้องและนำไปใช้ได้

สรุปได้ว่า ในการสอนทักษะการอ่านจับใจความนั้น ครูควรคำนึงถึงหลักสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้การสอนอ่านจับใจความประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะความสนใจในการอ่านจับใจความครูจะต้องพยายามสร้างความสนใจให้นักเรียนได้เห็นคุณค่า และความสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านของนักเรียน ประการสำคัญจะต้องมีการวัดผลการอ่านจับใจความอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้ทราบปัญหา ข้อบกพร่อง ซึ่งครูจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และให้ความช่วยเหลือตั้งแต่เบื้องต้น

แนวการสอนและการฝึกอ่านจับใจความสำคัญ

ซาตา กลิ่นเจริญ (ม.ป.ป, หน้า 101 - 102) ได้เสนอแนวทางการสอนและการฝึกอ่านเพื่อเก็บใจความสำคัญไว้ดังนี้

แนวการสอนและการฝึก แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ฝึกการอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อหาสิ่งที่น่าสนใจหรือสิ่งที่ต้องการของผู้อ่าน

- 1.1 อ่านเรื่องราว หรือบทความ เพื่อรู้ว่ากล่าวถึงเรื่องอะไร ทำนองใด
- 1.2 ถ้าเป็นบทร้อยกรองก็อาจจะอ่านร้อยกรองสัก 2 – 3 หน้า เพื่อดูว่ามีคุณค่า น่าสนใจมากน้อยเพียงใด ไพเราะหรือไม่
- 1.3ให้อ่านตลอดทั้งเรื่องเพื่อประเมินดูว่า เรื่องนั้นให้ประโยชน์ทางใด มีจุดเด่น ตรงไหน ตอนไหนบ้าง

2. ฝึกอ่านเก็บใจความสำคัญ

- 2.1 ฝึกให้อ่านนิทานแล้วเล่าเรื่องอย่างย่อได้
- 2.2 ฝึกให้อ่านเรื่องราวหรือนิทาน ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเป็นตอน ๆ
- 2.3 อ่านบทความที่ให้ความรู้แล้วให้ตั้งหัวข้อเรื่องหรือชื่อเรื่องไว้แต่ละอนุเขต
- 2.4 ในการอ่านหาความหรือเรื่องราว ให้นักเรียนขีดเส้นใต้เฉพาะข้อความที่สำคัญไว้แล้วห่อมข้อความที่ย่นย่อไว้ให้กลมกลืนกัน
- 2.5 ฝึกให้อ่านแล้วรายงานด้วยปากเปล่าหน้าชั้น
- 2.6 แบ่งงานผลัดเปลี่ยนกันย่อข่าว เหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์

หนังสือ พุทธชะวัน (2530, หน้า 145) และคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531, หน้า 56 – 57) ได้กล่าวถึงการอ่านเพื่อจับใจความว่า เป็นการอ่านเพื่อต้องการทราบว่า เรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร สำคัญตรงไหน และหมายความว่าอย่างไร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เป็นการอ่านในใจมากกว่าการอ่านออกเสียง เพราะนักเรียนอ่านหนังสือได้ดีแล้ว จึงเน้นการอ่านจับใจความสำคัญซึ่งมีขั้นตอนในการฝึกดังนี้

ขั้นตอนการฝึก

1. อ่านเรื่องราวผ่าน ๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องนั้นว่าด้วยเรื่องอะไรบ้าง จุดใดบ้าง ตอนใดเป็นตอนสำคัญของเรื่อง
2. อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจ และตรวจสอบความถูกต้อง
3. ตอบคำถามสั้น ๆ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร หรือทำบันทึกลย่อเพื่อทดสอบความเข้าใจโดยตรงของตนเอง
4. เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องตนเอง

ข้อเสนอแนะในการฝึก

1. สอนคำที่ควรศึกษา หรือคำที่มีความหมายพิเศษให้ก่อนเพื่อไม่ให้มีปัญหาเกี่ยวกับการตีความ จับใจความ
2. ตั้งคำถามเพื่อนค้นหาคำตอบ เพื่อให้นักเรียนรู้จักประสงค์การอ่าน

3. สรุปโครงเรื่องให้ฟังก่อนอ่าน
4. สนทนาเกี่ยวกับภาพหรือประสบการณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่อ่าน
5. กำหนดเวลาในการอ่านให้เหมาะสมกับจำนวนคำ และลดเวลาให้น้อยลงทีละน้อย (จำนวนคำ หมายถึง ตามหลักภาษา)
6. ควรแนะนำให้ผู้รู้ข้อความสำคัญหรือใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าจะอยู่ตอนต้น ๆ ของย่อหน้า หรือตอนท้ายของย่อหน้าและสรุป จะอยู่ตอนสุดท้ายของเรื่อง แต่ถ้าเป็นบทสนทนา หรือบทร้อยกรอง จะต้องอ่านเพื่อจับใจความทุกบรรทัด
7. ควรนำเรื่องสั้น ๆ ให้ฝึกการอ่านก่อน แล้วเพิ่มความยาวขึ้นตามลำดับ
8. ให้ปฏิบัติกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการอ่าน เช่น ตอบคำถาม สรุปเรื่องเพื่อทดสอบความเข้าใจ
9. หลักการอ่านในใจแล้ว อาจให้อ่านออกเสียงอีก โดยเฉพาะเนื้อเรื่องที่เป็นบทละคร บทร้อยกรอง

สรุปได้ว่า ในการสอนทักษะการอ่านจับใจความ ครูต้องพยายามสร้าง ความสนใจให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านจับใจความ โดยฝึกให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจในเรื่องราวที่กำหนดให้ โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเป็นตอน ๆ ตามเรื่องนั้น ๆ

การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความสำคัญ (Measuring Reading Comprehension)

สายสุณีย์ สกุลแก้ว (2534, หน้า 30 - 31) ได้กล่าวถึงการวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความสำคัญ ไว้ดังนี้

การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความสำคัญอาจทำได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ครูจะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายเป็นหลัก เครื่องมือในการวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความสำคัญ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) ข้อสอบนี้นำไปให้นักเรียนทำเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติ (Norms) แบบทดสอบนี้ประกอบด้วย ข้อความเป็นตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกคำตอบ เรียงจากเรื่องง่ายไปหายาก จำกัดเวลา นักเรียนจะได้รับคะแนนตามความสามารถของความเข้าใจในการอ่านแบบทดสอบ คะแนนจะออกมาในรูปแบบคะแนนดิบ (Raw Score) เปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile) หรือระดับ (Grade Equivalent)

2. แบบทดสอบชนิดอิงเกณฑ์ (Criterion Reference Tests) มีข้อสอบเป็นตอนๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกคำตอบ แต่ไม่มีเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติหรือกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ คะแนนของนักเรียนขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์การอ่าน เกณฑ์ที่ถือว่านักเรียนมีความสำเร็จจากการเรียนอ่านนั้นอยู่ระหว่างเกณฑ์ 80 และ 90 เปอร์เซนต์

การวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความสำคัญ อาจกระทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ครูจะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายเป็นหลัก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป

ความหมายของนิทานอีสป

อีสป เป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่เมื่อราวปี 620-560 ก่อน ค.ศ. หรือก่อนสมัยพุทธกาลเล็กน้อย บางตำนานกล่าวว่าอีสปเกิดที่เมืองฟรีเชียในดินแดนที่ปัจจุบันเรียกว่าเอเชียไมเนอร์ ซึ่งเป็นดินแดนที่ทวีปเอเชียและยุโรปมาชนกัน และเป็นดินแดนที่เจริญรุ่งเรืองมากในสมัยของอีสปเนื่องจากเป็นแหล่งรวมของบรรดาพ่อค้าวาณิชพวทูตทูตนักท่องเที่ยวยวมน ทั้งเป็นดินแดนที่มีการค้าทาส และอีสปเป็นทางคนคนหนึ่ง ซึ่งมีสมญาว่า เอธิออป (Ethiop) ซึ่งแปลว่าตัวดำ แต่พวกชาวยุโรปเรียกเสียงเพี้ยนไปเป็น อีสป (Aesop) ชื่อเอธิออปเชื่อว่ามาจากชื่อประเทศเอธิโอเปีย (ต่อมาเปลี่ยนเป็น อะบิสซีเนีย) แต่บางตำนานบอกว่าอีสปอาจจะมาจากเมืองเทรซ ไพรเกียเอธิโอเปีย ซามอส เอเธนส์ หรือเมืองซาร์ดีส ซึ่งไม่มีใครรู้แน่นอนในชั้นเดิมนิทานอีสปมีฐานะเป็นทาสอยู่ที่เมืองซามอส (Samos) ประเทศกรีซ อีสปเป็นทาสของ อิดมอนหรือ เอียดม็อน ซึ่งได้มอบหน้าที่ให้อีสปเป็นครูสอนหนังสือลูกๆของเขา บ้านของอิดมอนเป็นที่พบปะสังสรรค์กันในหมู่คนสำคัญของกรีก อีสปจึงมีโอกาสได้พบเห็นและรู้จักกับบุคคลเหล่านั้น อีสปสามารถสังเกตรู้ได้ด้วยวิจารณญาณของเขาว่าใครเป็นคนอย่างไร อิดมอนมักจะนำอีสปไปด้วยเสมอเมื่อไปพบกับคนใหญ่คนโตของกรีกและอีสปได้เล่านิทานให้พวกเขาเหล่านั้นฟัง ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของทุกคน

นิทานอีสป

ตัวละครในนิทานของอีสปส่วนใหญ่เป็นสัตว์ เช่น สิงโตหรือราชสีห์มักจะหมายถึงหรือเป็นตัวแทนของผู้มีอำนาจ คนบุญหนักศักดิ์ใหญ่ ผู้ปกครอง หนูมักจะหมายถึงผู้ต่ำต้อย ลามักจะหมายถึงผู้ที่ด้อยสติปัญญา หมาจึงจอกมักจะหมายถึงคนเจ้าเล่ห์ขลข นักปราชญ์บางท่านให้ข้อคิดเอาไว้ว่า นิทานของอีสปได้เค้าโครงมาจากเรื่องเล่าเก่าๆของอินเดียบ้าง อาระเบีย หรืออาจมาจากเปอร์เซียและดินแดนอื่นๆ โดยอีสปนำมาดัดแปลงเล่าใหม่ รวมทั้งเรื่องเล่าเก่าๆของกรีก นิทานของอีสปเป็นนิทานที่เล่าปากเปล่าไม่มีการจัดบันทึกเป็นหลักฐาน จนศตวรรษต่อๆ มาจึงได้มีผู้บันทึก

เอาไว้ เช่นจะเห็นได้จากหลักฐานของแผ่นปาปิรัสนีอียิปต์โบราณ เป็นต้น พีโดรัส ทาสชาวมาซิโดเนียในยุคจักรพรรดิออกุสตุส จักรวรรดิแรกแห่งโรมัน ได้เป็นผู้หนึ่งที่รวบรวมเรื่องราวของนิทานอีสปเอาไว้เป็นภาษาลาติน บางตำนานบอกว่าชาวกรีกผู้หนึ่งชื่อว่า เดมิทริอัส ได้รวบรวมนิทานอีสปโดยเขียนเป็นหนังสือไว้เมื่อราว 30 ปีก่อนคริสต์ศักราช ต่อมาเมื่อมีผู้เขียนขึ้นใหม่อีกหลายคน จนพระที่ชื่อมาซิมูล พลาซูด ได้แปลนิทานอีสปจากภาษาลาตินเป็นภาษาอังกฤษเมื่อ ค.ศ. 1400 นับแต่นั้นมาชาวยุโรปได้แปลนิทานอีสปให้เข้ากับสภาพสังคมบ้านเมืองของตน แต่คติและข้อคิดอันเป็นหัวใจสำคัญของเรื่องยังคงได้รับการรักษาเอาไว้

ประเภทของนิทานอีสป

1. นิทานก่อนมีประวัติศาสตร์ ได้แก่นิทานที่มีอยู่ในหนังสือพงศาวดารมีอยู่ในหนังสือที่เป็นเรื่องราวกล่าวถึงเรื่องเกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี
2. นิทานประเภทชาดก ในนิบาตชาดก นิทานเหล่านี้มีประมาณ ๕๐๐ เรื่อง สันนิษฐานว่าเข้ามาในเมืองไทยพร้อมกับพระพุทธศาสนา บางเรื่องเป็นนิทานเก่าแก่ มีมาก่อนสมัยพุทธกาล บางเรื่องก็มีเค้าพ้องกับนิทานอีสป จัดว่าเป็นนิทานประเภทสั่งสอนศีลธรรมความประพฤติ
3. นิทานประเภทคำสอน ได้แก่นิทานเก่าแก่ของอินเดียบ้าง ของกรีกบ้าง นิทานเหล่านี้แทรกคำสอนในการดำเนินชีวิต
4. นิทานชาดกนอกนิบาต นิทานประเภทนี้ได้แก่ปัญญาชาดก สันนิษฐานว่าเป็นนิทานพื้นเมืองของประเทศต่าง ๆ แล้วนำมาแต่งให้คล้ายคลึงกับเรื่องชาดกในนิบาตชาดกมีลักษณะแอบอ้างว่าเป็นพุทธวจนะ มีการกลับชาติมาเกิดเป็นต้น ได้เข้ามาในประเทศไทยราว ๆ สมัยกรุงศรีอยุธยา
5. นิทานพื้นเมือง ได้แก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับตำนาน สถานที่ตามเมืองต่าง ๆ บอกถึงสาเหตุที่ได้ชื่อนั้น ๆ เพราะเหตุใด
6. นิทานประเภท จักร ๆ วงศ์ ๆ ได้แก่นิทานที่ผู้แต่งสร้างโครงเรื่องขึ้นเอง ลักษณะของเรื่องเป็นไปในแบบพรรณนาถึงชีวิตของเจ้าชายองค์หนึ่ง เริ่มตั้งแต่ออกไปหาวิชากับอาจารย์ เมื่อสำเร็จแล้วก็มีภรรยาแล้วพบคู่ครอง ในที่สุดได้ครอบครองราชย์สมบัติมีความสุข นิทานพวกนี้เอาจริงเรื่องชาดก เช่น เป็นการหึงหวง การอิจฉาริษยา จบลงมักจะดี
7. นิทานสุภาษิต นิทานพวกนี้แทรกอยู่กับสุภาษิต มักเป็นเรื่องที่รู้ ๆ กันอยู่แล้ว นักปราชญ์ได้ยกมาย่อ เช่น โคลงโลกนิติ มีโคลงที่กล่าวถึงเรื่องราวในนิทาน
8. นิทานยอพระเกียรติ เป็นนิทานที่ใช้แต่งร่วมกับพฤติกรรมของพระเจ้าแผ่นดิน ที่กวีต้องการยกย่อง เป็นนิทานที่แสดงให้เห็นปัญญาของกษัตริย์ นิทานแบบนี้เป็นของไทยแท้ ๆ

องค์ประกอบของนิทาน

1. แนวคิดหรือแก่นของเรื่อง หรือสาระสำคัญของเรื่อง แนวคิดของเรื่องนิทานมักเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ง่ายไม่ลึกซึ้งนัก เช่น แนวคิดเรื่องแม่เลี้ยงข่มเหงลูกเลี้ยง การทำความดีจะได้ผลดีตอบสนอง
2. โครงเรื่องของนิทาน มักจะสั้น กระชับรัด เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นลักษณะเรื่องเล่าธรรมดา โดยดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง
3. ตัวละคร ไม่ควรมีหลายตัว เพราะเป็นเรื่องสั้น ๆ จะน่าอ่านกว่าเรื่องยาว ๆ ตัวละครอาจเป็นคน สัตว์ เทพเจ้า นางฟ้า มนุษย์ อมนุษย์ ฯลฯ
4. ฉาก เป็นภาพจินตนาการที่ผู้เขียนสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
5. ถ้อยคำหรือบทสนทนาที่ตัวละครในเรื่องพูดกัน ควรใช้ภาษาที่กระชับรัด เข้าใจง่ายสนุกสนานชวนติดตาม
6. คติชีวิต นิทานที่ดีต้องมีข้อคิดเกี่ยวกับชีวิต สังคม และวัฒนธรรม เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้อ่าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้เยาว์ ดังนั้น ในตอนท้ายของนิทานมักสรุปคติชีวิตให้เป็นเครื่องเตือนใจผู้อ่านด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

ความหมายของแบบฝึก

จรรยา ศรีพันธุ์บุตร (2533, หน้า 12) ยังกล่าวว่า แบบฝึกจะสมบูรณ์เมื่อใช้แบบทักษะทุกด้านและสามารถนำไปใช้ในการตอบโต้สื่อสารได้ จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จำได้นาน และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนด้วย

ในการฝึกทักษะจำเป็นต้องอาศัยแบบฝึกเพื่อทบทวนความเข้าใจและฝึกในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้ว ครูส่วนมากจะใช้แบบฝึกหัดเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของครูโดยตรงที่จะต้องสร้างแบบฝึกหัดให้เหมาะสมกับเรื่องที่สอน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะและเข้าใจมากขึ้น โดยอาศัยเนื้อหาในแบบเรียนเป็นหลัก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแบบฝึกมีความสัมพันธ์กับหนังสือแบบเรียนโดยตรง และเนื่องจากนักเรียนแต่ละกลุ่มละชั้นมีความสามารถและความกระตือรือร้นตลอดจนพื้นฐานต่างกัน ครูจึงต้องคำนึงถึงวิธีการสอน การเตรียมบทเรียนและการเลือกแบบฝึกหัดประกอบนอกเหนือจากในแบบเรียนเพื่อให้การสอนประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องให้แบบฝึกแก่เด็กเพื่อฝึกทักษะหลังจากที่ได้เรียนเนื้อหาจากแบบเรียนไปแล้วให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงถือว่าแบบฝึกเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งครูสามารถนำไปประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างดีและ

ฝึกหัดจึงมีความสัมพันธ์กับวิธีการสอนอย่างใกล้ชิดเนื่องจากแบบฝึกหัดมีความสำคัญดังได้กล่าวมาแล้ว จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องศึกษาหาความรู้ในการสร้างแบบฝึกหัดที่จะฝึกทักษะให้แก่เด็ก ครูจะต้องเลือกเฟ้นหรือสร้างให้แบบฝึกหัดนั้นมีประสิทธิภาพสูง และเหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 167) มีความเห็นว่าแบบฝึกเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น มีหลักในการฝึกทักษะดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจ ความหมายอาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้การแนะนำถ้าฝึกทักษะผิด ๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไข
3. ช่วงเวลาในการฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดแล้วเป็นอย่างดีจะมีประสิทธิภาพกว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งผู้เรียนเบื่อหน่ายไม่สนใจ
4. กิจกรรมการฝึกควรจะมีหลายหลาย นอกจากแบบฝึกต่าง ๆ แล้ว อาจใช้ เกม ปัญหา หรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง
5. การฝึกอย่างมีจุดหมายจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียน หรือฝึกโดยอาจใช้การทดสอบ หรือวิธีการอื่น เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก
6. การฝึกควรสัมพันธ์กับความมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาเหตุผลควบคู่ไปได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2535, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่า หมายถึงแบบฝึกหัด หรือชุดการสอนที่เป็นแบบฝึกที่ใช้เป็นตัวอย่างปัญหา หรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ

วิไลวรรณ อินทร์เชื้อ (2536, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่าแบบฝึกเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ โดยมีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดที่มีจัดกิจกรรมให้นักเรียนกระทำ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537, หน้า 147) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่าแบบฝึกหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่ง สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกอยู่ทำยบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537, หน้า 490) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกว่า แบบฝึกเป็นคู่มือให้นักเรียนที่นักเรียนต้องใช้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เป็นส่วนที่นักเรียนบันทึกสาระสำคัญและทำแบบฝึกหัดด้วย มีลักษณะคล้ายกับ “แบบฝึกหัด” แต่ครอบคลุมกิจกรรมที่ผู้เรียนพึงกระทำมากกว่า แบบฝึกหัดอาจกำหนดแยกเป็นแต่ละหน่วยเรียน เรียกว่า “Worksheet” หรือกระดาษคำตอบ ซึ่งผู้เรียนต้องถือติดตัวเวลาประกอบกิจกรรมต่าง ๆ หรืออาจรวมเป็นเล่ม เรียกว่า “Workbook” โดยเย็บรวบเรียงตามลำดับตั้งแต่หน่วยที่ 1 ขึ้นไป แบบฝึกปฏิบัติเป็นสมบัติส่วนตัวของผู้เรียนแต่ต้องเก็บไว้ที่ชุดการสอนเป็นตัวอย่างที่ 1 ชุดเสมอ

สรุปได้ว่า แบบฝึกหมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยที่กิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในแบบฝึกนั้นจะครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน จะทำให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะมากขึ้นเพราะมีรูปแบบหรือลักษณะที่หลากหลาย

ความสำคัญของแบบฝึก

ประยงค์ งามจิตร (2533, หน้า 41) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า แบบฝึกเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความชำนาญความแม่นยำในบทเรียนนั้น ๆ และจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

อ้อมน้อย เจริญธรรม (2534, หน้า 54) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่าแบบฝึกสามารถฝึกทักษะทางภาษาไทยได้ทุก ๆ ด้าน ถ้านักเรียนมีโอกาสได้ฝึกหัด

จินตนา ชูเชิด (2537, หน้า 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า แบบฝึกเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเรียนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะการเขียนสะกดคำ เพราะจำทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญ สามารถเขียนสะกดคำยากได้ถูกต้อง และควรสร้างแบบฝึกให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยการสร้างแบบฝึกให้สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ ในแบบฝึกควรมีรูปภาพประกอบเพื่อให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ยังมีผลทำให้การเขียนสะกดคำของนักเรียนถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อดุลย์ ภูปลื้ม (2539, หน้า 24 - 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า แบบฝึกมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนทักษะทางภาษามาก เพราะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น สามารถจดจำเนื้อหาในบทเรียนและคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน ทราบความก้าวหน้าของตนเอง สามารถนำแบบฝึกมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้นำมาวัดผลการเรียนหลังจากที่เรียนแล้ว ตลอดจนสามารถทราบข้อบกพร่องของนักเรียนและนำไปปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่ ซึ่งจะมีผลทำให้ครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและลดภาระได้มาก นอกจากนี้ ยังทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มะลิ อัจฉริยะ (2540, หน้า 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า แบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี แบบฝึกที่ดีเปรียบเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญของครู ทำให้ครูลดภาระการสอนทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่และเพิ่มความมั่นใจในการเรียนเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่าแบบฝึกมีความจำเป็นต่อการเรียนภาษาอย่างยิ่ง ซึ่งครูผู้สอนสามารถที่จะผลิตขึ้นมาใช้เอง นับว่าแบบฝึกนั้นเป็นอุปกรณ์ในการเรียนการสอนอย่างยิ่ง เพื่อฝึกทักษะหลังจากที่ใช้ในการเรียนแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความแม่นยำและเกิดความชำนาญเพิ่มมากขึ้น ทำให้นักเรียนทราบข้อบกพร่องของตนเองและนำมาปรับปรุงแก้ไขนักเรียนได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของแบบฝึก

มะลิ อัจฉริยะ (2540) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะว่า แบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี แบบฝึกที่ดีเปรียบเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญสำหรับครู ทำให้ลดภาระการสอนลงได้ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มที่และเพิ่มความมั่นใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี

เพ็ทตี (Petty, 1963, pp, 469 - 472 อ้างถึงใน พนมวัน วรดลย์, 2542, หน้า 38 - 39) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึก ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาได้ดี แต่ต้องอาศัยการส่งเสริมและเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น
4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทนโดยกระทำ ดังนี้
  - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่เด็กได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ
  - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
  - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องฝึก
5. แบบฝึกที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้หลังจากบทเรียนในแต่ละครั้ง

6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บรักษาไว้เพื่อเป็นแนวทางและทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป
7. การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ทันเวลาที่
8. แบบฝึกที่จัดทำขึ้น นอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่
9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องจัดเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้มากขึ้น
10. แบบฝึกหัดช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มแน่นอนย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงกระดาษทุกครั้ง ผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบระเบียบ

จากประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ สรุปได้ว่ามีประโยชน์ในการทบทวนบทเรียนที่นักเรียนได้เรียนรู้อันแล้วเพื่อความชำนาญและฝึกประสบการณ์ภาษา ทำให้ผู้เรียนได้ทราบจุดที่ยังบกพร่องพร้อมแก้ไขชิ้นงานได้ทันเวลาที่

ลักษณะที่ดีของแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะให้มีประสิทธิภาพต้องมีหลักในการสร้างที่สอดคล้องกับลักษณะที่ดีของแบบฝึกเสริมทักษะด้วย ซึ่งมีผู้รู้ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

โรจนา แสงรุ่งระวี (2531, หน้า 22) กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะที่ดีนอกจากมีคำอธิบายชัดเจนแล้วควรเป็นแบบฝึกสั้น ๆ ใช้เวลาในการฝึกไม่นานเกินไปและมีหลายรูปแบบ

1. ควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่ง และวิธีทำ คำสั่ง หรือตัวอย่างแสดงวิธีทำที่ใช้ไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เข้าใจยาก
2. ตรงตามจุดมุ่งหมายของการฝึก
3. ภาษา และภาพควรเหมาะสมกับวัย และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
4. ควรฝึกเป็นเรื่อง ๆ แต่ละเรื่องไม่ควรยาวเกินไป มีกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความสนใจ
5. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง อย่าให้มีข้อผิดพลาด
6. การฝึกแต่ละครั้งต้องให้เหมาะสมกับเวลา และสร้างความสนใจของผู้เรียน

7. การสร้างแบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจได้กว้างขวาง และส่งเสริมให้เกิดความคิด

8. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาได้ด้วยตนเองให้รู้จักค้นคว้า รวบรวมสิ่งที่พบเห็น บ่อย ๆ หรือสิ่งที่ตัวเองเคยใช้ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้

9. ควรจะเป็นแบบฝึกสำหรับเด็กเก่ง และในขณะเดียวกันก็เป็นแบบซ่อมเสริมสำหรับเด็กอ่อนด้วย

สมพร พูลพันธ์ (2541, หน้า 40) ได้กล่าวว่าแบบฝึกหัดที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย และระดับความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย คำชี้แจงหรือคำสั่งต้องชัดเจน
4. ใช้เวลาเหมาะสมคือไม่ให้เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

สรุปได้ว่า แบบฝึกเสริมทักษะที่ดีควรใช้สำนวนภาษาที่ง่าย เหมาะสมกับวัย ความสามารถของผู้เรียน มีกิจกรรมหลากหลาย มีคำสั่ง คำอธิบาย และคำแนะนำการใช้แบบฝึกเสริมทักษะที่ชัดเจนเข้าใจง่าย ใช้เวลาในการฝึกไม่นานและที่สำคัญมีความหมายต่อชีวิต เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบฝึก

เดซี สวานนันท (2521, หน้า 159 – 163) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ และสกินเนอร์ (Thorndike and Skinner) ดังนี้ ธอร์นไดค์ ได้ตั้งกฎการเรียนรู้ขึ้น 3 กฎ ซึ่งนำมาใช้ในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ได้แก่

1. กฎแห่งผล (Law of Effect) มีใจความว่า การเชื่อมโยงกันระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองจะดียิ่งขึ้นเมื่อผู้เรียนแน่ใจว่าพฤติกรรมตอบสนองของตนถูกต้อง การให้รางวัลจะช่วยส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อีก

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) มีใจความว่า การที่มีโอกาสได้กระทำซ้ำ ๆ ในพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งนั้น ๆ จะมีความสมบูรณียิ่งขึ้น การฝึกหัดที่มีการควบคุมที่ดีจะส่งเสริมผลต่อการเรียนรู้

ในการสร้างแบบฝึก สุจริต เพียรชอบ และสหายใจ อินทรมพรรย์ (2522) กล่าวว่า ต้องยึดหลักตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึก (Law of Exercise) ซึ่งกล่าวว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องและมีความสามารถทำได้ดี (Law of Use) ในทางตรงกันข้ามสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัด หรือถ้าทิ้งไปนานแล้วย่อมจะทำให้ทำไม่ได้ดี (Law of Disuse)

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้ความถนัด ความสามารถ และความสนใจต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมคือ ไม่ยากและง่ายจนเกินไป ควรมีหลาย ๆ แบบ

3. การจูงใจผู้เรียน โดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ซึ่งจะให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยยั่วยุให้ติดตามต่อไป

4. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

สรุปแนวความคิดของนักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและการใช้แบบฝึกว่าควรประกอบด้วย (พรวณีย์ ชูทัย เจนจิต และ อาภา จันทรสกุล)

1. แนวคิดในเรื่องกฎแห่งผลของธอร์นไดค์ (Thorndike) แบบฝึกที่สร้างขึ้นตามหลักจิตวิทยาข้อนี้ ต้องให้นักเรียน ทำแบบฝึกหัดนั้นได้พอสมควรและควรมีค่าเฉลยให้นักเรียนสามารถคำตอบได้ หลังจากทำแบบฝึกเสร็จแล้ว

2. แนวคิดในเรื่องการฝึกหัดของวัตสัน (Watson) การสร้างแบบฝึกตามหลักจิตวิทยานี้ ควรเน้นให้มีการกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้จำได้นาน แล้วสามารถเขียนได้ถูกต้อง เพราะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องฝึกหัดอยู่เสมอ

3. แนวคิดในการเสริมแรงของธอร์นไดค์ (Thorndike) ในการสอนฝึกทักษะนั้น ครูควรให้การเสริมแรง โดยการให้กำลังใจอย่างดีแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ

นอกจากนี้แรงจูงใจก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน ครูต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวอยากรู้อยากเรียน แบบฝึกที่น่าสนใจ จะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนอยากทำอยากฝึกและเกิดการเรียนรู้ในที่สุด

ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) ของสกินเนอร์ (Skinner) ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นทฤษฎีที่อธิบายหลังจากเกิดกระบวนการของสิ่งเร้าและการตอบสนอง ใจความสำคัญของทฤษฎีนี้คือ

1. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง โดยมีลักษณะทางการสอบและการเรียนที่สัมพันธ์กันมากขึ้น โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดความพึงพอใจ ผู้สอนจึงจะต้องหาวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากเห็นมากที่สุด

2. การฝึกฝน (Practice) ได้แก่ การให้ทำแบบฝึกหัดหรือการฝึกซ้ำเพื่อให้เกิดทักษะในการเขียน

3. การรู้ผลการกระทำ (Feedback) ได้แก่ การที่สามารถให้ผู้เรียนได้รู้ผลการปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที เพื่อจะทำให้ผู้เรียนได้ปรับพฤติกรรมได้ถูกต้อง อันเป็นการเรียนรู้ที่ดี

4. การสรุปเป็นกฎเกณฑ์ (Generalization) ได้แก่ การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถสร้างความคิดรวบยอด จนกระทั่งสรุปเป็นกฎเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ได้

ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connected Theory) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองของผู้เรียนในแต่ละขั้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกฎการเรียนรู้ 3 กฎ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎนี้กล่าวถึงสภาพความพร้อมของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ถ้าร่างกายเกิดความพร้อมแล้วได้กระทำย่อมเกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าไม่พร้อมที่จะทำแล้วถูกบังคับให้กระทำ จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) กฎนี้กล่าวถึงความมั่นคงของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้องโดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร

3. กฎแห่งผลที่พอใจ (Law of Effect) กฎนี้กล่าวถึงผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วว่า ถ้าได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจย่อมไม่อยากจะเรียนรู้หรือเกิดความเบื่อหน่าย

จากหลักจิตวิทยาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่าการสร้างแบบฝึกหัดที่ได้นั้นจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยาเพื่อให้ได้แบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน และยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจที่จะเรียนแบบฝึก ได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือกระทำด้วยตนเองและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

หลักการสร้างแบบฝึก

1. ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กแต่ละวัย เช่น แบบฝึกสำหรับเด็กเล็ก หรือระดับอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 เน้นภาพมากกว่าคำ เด็กวัย 9 - 11 ขวบ จะสนใจ

เรื่องราวเนื้อหาสาระประเภทสารคดี เรื่องราวจากตำรา ตำนาน คำบอกเล่ามากกว่านิทาน วัย 11 – 16 ปี ชอบอ่านเรื่องยาว ๆ ต้องเนื้อหาสาระมากกว่ารูปภาพ เป็นต้น

2. ใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ โดยเฉพาะคำสั่งต้องกระชับ และชัดเจน ไม่ใช่ศัพท์ยากเกินไป
3. ให้ความหมายต่อชีวิต หมายถึง แบบฝึกนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนฝึกเพื่ออะไร ให้ข้อคิดคติธรรมอะไรแฝงอยู่
4. ฝึกให้คิดได้เร็ว และสนุก ปกติหนังสือเรียนมักจะสร้างความจำเจ ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายได้ง่าย ดังนั้น แบบฝึกจะต้องแตกต่างไปจากหนังสือเรียน หรือแบบฝึกหัดในหนังสือเรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดให้เร็ว และสนุก โดยมีเกม หรือมีกิจกรรมหลากหลาย
5. ปลุกความสนใจ ด้วยรูปภาพ และรูปแบบที่แปลก และแตกต่างจากที่ผู้เรียนเคยเห็น
6. เหมาะสมกับวัย และความสามารถของนักเรียน แบบฝึกที่ดีไม่ควรมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนเบื่อ และไม่สนใจ และไม่ควรมีกิจกรรมซ้ำ ๆ
7. อาจศึกษาด้วยตนเอง ตามลำพัง

ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก

อรอนงค์ โชคสกุลและศรีอัมพร ประทุมพันธ์ (2544 , หน้า 10-12) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาศัยข้อมูลจาก
    - 1.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำการสอน
    - 1.2 ปัญหาการผ่านจุดประสงค์ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เรียน
    - 1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
    - 1.4 ผลจากการสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
  2. ศึกษารายละเอียดของหลักสูตร เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ และกิจกรรม
  3. พิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อ 1 โดยการสร้างแบบฝึก และเลือกเนื้อหาในส่วนที่จะสร้างแบบฝึกนั้นว่าจะทำเรื่องใดบ้าง กำหนดเป็นโครงเรื่องไว้
  4. ศึกษารูปแบบของการสร้างแบบฝึกจากเอกสารตัวอย่าง
  5. พิจารณาเนื้อหา
    - 5.1 ความยาวของเนื้อหา
      - 5.1.1 เป็นนิทานอีสปผ่านการพิจารณาจากสมาคมผู้บริโภคนิสิตนิสิต
      - 5.1.2 ความยาวของเนื้อหาเหมาะสมกับวัย ระดับชั้นและความสนใจของเด็ก
- เนื้อหาจะต้องมีความสนุกสนาน มีการดำเนินเรื่องน่าสนใจ ไม่ใช้การบรรยายมากเกินไป ไม่ทำให้

น่าเบื่อ เด็กเล็ก ๆ ควรมีเนื้อหาเพียงเล็กน้อยใน 1 หน้า ถ้าเป็นเด็กที่โตขึ้น เนื้อหาจะเพิ่มขึ้นตามวัยของเด็กได้ แต่ต้องดูความเหมาะสมเป็นเกณฑ์ในการจัดทำเนื้อหา

5.1.3 เนื้อหาจะต้องมีรูปแบบที่ชัดเจน เช่น จะเขียนเนื้อหาเป็นบทร้อยแก้วหรือบทร้อยกรอง ก็ควรกำหนดให้แน่นอนก่อนจะลงมือเขียน นอกจากนี้จะกำหนดการเขียนเป็นบทร้อยแก้วหรือบทร้อยกรองแล้ว ยังจะต้องกำหนดให้ชัดเจนอีกว่าจะเขียนเนื้อหาในรูปแบบใด เช่น นิทาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น บทละคร บันทึกเรื่อง สารคดี เป็นต้น

5.1.4 จำนวนภาษา ลักษณะการเขียนประโยคในหนังสือเด็ก จำนวนภาษาและประโยคที่จะนำมาเขียนในหนังสือเด็กจะต้องเป็นภาษาง่าย ๆ อ่านแล้วสามารถเข้าใจความหมายได้โดยไม่ต้องนำมาแปลอีกครั้งและการเขียนทุกคำจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา เด็ก ๆ จะได้นำไปใช้อย่างถูกต้องทั้งในด้านการเขียนและการนำไปใช้ต่อไป

5.1.5 ภาพประกอบที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก การใช้ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กมีหลายวิธี เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพตัดปะ เป็นต้น ในการนำภาพมาประกอบหนังสือสำหรับเด็ก เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้จัดทำจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย เพื่อจะทำภาพได้อย่างเหมาะสมตามความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย เช่น เด็กก่อนวัยเรียน (อายุ 2-6 ขวบ) ควรเป็นหนังสือที่มีภาพมาก ๆ มีตัวหนังสือประกอบได้เล็กน้อย แต่สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12-14 ขวบ) ไม่จำเป็นต้องมีภาพประกอบทุกหน้า

5.1.6 ขนาดตัวอักษรและขนาดรูปเล่ม ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กขนาดตัวอักษรที่ใช้ในเนื้อเรื่องควรจะให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น เด็กวัยก่อนเรียน ใช้ตัวอักษรโตขนาดประมาณ 20-30 พอยท์ (ประมาณ $1\frac{1}{2}$ ซม.) และตัวอักษรที่ใช้ไม่ควรเป็นตัวอักษรลวดลายควรเป็นตัวอักษรที่มีรูปแบบที่ชัดเจน อ่านง่าย การเขียนอักษรแต่ละตัวถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา เด็กวัยที่สูงขึ้น ตัวอักษรจะมีขนาดลดลงได้ตามความเหมาะสม สำหรับขนาดของรูปเล่มหนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดไม่เล็กหรือไม่ใหญ่เกินไป จำนวนหน้าก็เช่นเดียวกันต้องมีจำนวนเหมาะสมกับวัยของเด็ก

จำนวนหน้าของหนังสือสำหรับเด็กที่นิยมจัดทำกัน มีดังนี้

จำนวน 8-16 หน้า สำหรับเด็กวัย 2-5 ขวบ

จำนวน 16-32 หน้า สำหรับเด็กวัย 6-11 ขวบ

ขนาดรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็ก

ขนาด 8 หน้ายก (18.5 x 26 ซม.)

ขนาด 16 หน้ายกเล็ก (13 x 18.5 ซม.)

ขนาด 16 หน้ายกใหญ่ (14.8 x 21 ซม.)

การจัดทำขนาดรูปเล่มจะเป็นแนวนอนหรือแนวตั้งก็ได้ ในการจัดทำรูปเล่มการเข้าเล่มก็เป็นส่วนสำคัญเพราะถ้าเราทำรูปเล่มไม่แข็งแรง จะทำให้หนังสือขาดได้ง่ายไม่สะดวกในการนำไปอ่านของเด็ก ๆ ปกของหนังสือจึงควรใช้กระดาษหนาทำปกแข็งเพื่อความแข็งแรงและคงทน นอกจากนี้ลักษณะหนังสือสำหรับเด็กที่กล่าวมา ในตอนท้ายสุดของหนังสือสำหรับเด็ก อาจจะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและมีความสัมพันธ์กับหนังสือให้เด็ก ๆ ได้ทำกิจกรรมนั้น ๆ หลังจากอ่านหนังสือสำหรับเด็กจบแล้ว เช่น คำอธิบายศัพท์ คำถาม แบบฝึกหัด เกม หนังสืออ้างอิง เป็นต้น

6. ออกแบบชุดฝึกแต่ละชุดให้มีรูปแบบหลากหลาย น่าสนใจ

7. ลงมือสร้างแบบฝึกในแต่ละชุด พร้อมทั้งข้อทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้

8. ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

9. นำไปทดลองใช้ แล้วบันทึกผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง

10. ปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

11. นำไปใช้จริง และเผยแพร่ต่อไป

วิไลวรรณ อินทร์เชื้อ (2536, หน้า 51) ได้สรุปขั้นตอนการทำแบบฝึกดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายในการฝึก

2. เริ่มจากง่ายไปหายาก

3. แบบฝึกมีหลายแบบ

4. มีตัวอย่างประกอบ

5. มีภาพประกอบ

6. สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าหลักการในการสร้างแบบฝึก ควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยต้องมีจุดมุ่งหมายในการฝึก แบบฝึกควรเริ่มจากง่ายไปหายาก มีหลายแบบ มีตัวอย่างประกอบ มีภาพประกอบ และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการสร้างแบบฝึก

1. ในแต่ละแบบฝึกอาจมีเนื้อหาสรุปย่อ หรือเป็นหลักเกณฑ์ไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาทบทวนก่อน

2. ต้องให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาก่อนใช้แบบฝึก
3. ควรสร้างแบบฝึกให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์ที่ต้องการ และไม่ยากหรือง่ายเกินไป
4. คำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะ และความแตกต่างของผู้เรียน
5. ควรศึกษาแนวการสร้างแบบฝึกให้เข้าใจก่อนปฏิบัติการสร้าง อาจนำหลักการของผู้อื่นหรือทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษา หรือนักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา และสภาพการณ์ได้
6. ควรมีคู่มือการใช้แบบฝึก เพื่อให้ผู้สอนคนอื่นนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง หากไม่มีคู่มือต้องมีคำชี้แจงขั้นตอนการใช้ที่ชัดเจน แนบไปในแบบฝึกด้วย
7. การสร้างแบบฝึกควรพิจารณารูปแบบให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละเนื้อหาวิชา
8. การออกแบบชุดฝึกควรมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำซาก ไม่ใช่รูปแบบเดียว เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ควรมีแบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะอย่างกว้างขวางและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย
9. การใช้ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้แบบฝึกนั้นน่าสนใจ
10. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง อย่างให้มีข้อผิดพลาดโดยเด็ดขาด เพราะผู้เรียนจะจำในสิ่งที่ผิด ๆ ตลอดไป

การทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึก

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2532, หน้า 494) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนหรือแบบฝึกอยู่หลายประการ ดังนี้คือ

1. สำหรับหน่วยงานผลิตแบบฝึก เป็นการประกันคุณภาพของแบบฝึกว่าอยู่ในขั้นสูงเหมาะสมที่จะผลิตออกมาจำนวนมาก หากไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพเสียก่อนแล้ว ผลิตออกมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ดีก็จะต้องทำใหม่ เป็นการสิ้นเปลืองเวลาและเงินทอง
2. สำหรับผู้ใช้แบบฝึก แบบฝึกจะทำหน้าที่สอน โดยที่ช่วยสร้างสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่มุ่งหมาย ดังนั้นก่อนนำแบบฝึกมาใช้ จึงควรมั่นใจว่าแบบฝึกนั้นมีประสิทธิภาพ ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริง การทดสอบประสิทธิภาพตามลำดับขั้นจะช่วยให้มีคุณค่าทางการสอนจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. สำหรับผู้ผลิตแบบฝึก การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่าเนื้อหาสาระที่บรรจุลงในชุดแบบฝึกง่ายต่อการเข้าใจ อันจะช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพทำได้โดยการประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพ E_1 เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E_2 เป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ กำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมด ต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 ใช้เกณฑ์ในเนื้อหาเป็นทักษะไว้ 80 / 80 ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532:495) ได้เสนอวิธีคำนวณหาประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการคำนวณดังนี้

E_1 ได้จากการนำคะแนนงานทุกชิ้นของนักเรียนแต่ละคนรวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เทียบส่วนเป็นร้อยละ

E_2 ได้จากการนำคะแนนผลการสอบหลังการทดสอบของผู้เรียนทั้งหมดรวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เทียบส่วนเป็นร้อยละ

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของแบบฝึก และการยอมรับประสิทธิภาพของชุดแบบฝึก มีผู้ให้เกณฑ์ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 495) กล่าวว่า การกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ควรพิจารณาตามความเหมาะสม โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะตั้งไว้ 80 / 80, 85 / 85 หรือ 90 / 90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75 / 75 เป็นต้น เมื่อกำหนดเกณฑ์แล้วนำไปทดลองจริงอาจได้ผลไม่ตรงตามเกณฑ์แต่ไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 5 เช่น ถ้ากำหนดไว้ 90 / 90 ก็ควรได้ไม่ต่ำกว่า 85.5 / 85.5

ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ เมื่อผลิตแบบฝึกเพื่อเป็นต้นแบบแล้ว ต้องนำแบบฝึกไปทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . 2532 : 496 - 497)

1. ขั้นหาประสิทธิภาพ 1:1 แบบเดี่ยว (Individual Tryout 1:1)

เป็นการทดลองกับผู้เรียนกลุ่มละ 1 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่งเพื่อค้นหาข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น ลักษณะของแบบฝึก จำนวนแบบฝึก ความสนใจของนักเรียน และความเหมาะสมในด้านเวลา เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

2. ขั้นหาประสิทธิภาพ 1:10 แบบกลุ่ม (Small group Tryout 1:10)

เป็นการทดลองกับผู้เรียน 6-10 (คณะผู้เรียนเก่งกับอ่อน) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต ตรวจสอบงาน สัมภาษณ์ เพื่อค้นหาข้อบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงจนได้ตามเกณฑ์

3. ขั้นหาประสิทธิภาพ 1:100 ภาคสนาม (Field Tryout : 100)

เป็นการทดลองกับผู้เรียน 40 - 100 คน ให้นักเรียนคณะกันทั้งเก่งและอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพของแบบฝึก ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับที่ตั้งไว้จากเกณฑ์พิจารณาประสิทธิภาพของแบบฝึกดังกล่าว

ความพึงพอใจ

Morse (1955:27:1967:81) กล่าวว่า ความพึงพอใจหรือความพอใจ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "Satisfaction" หมายถึง สิ่งที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เป็นการลดความตึงเครียดทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือสภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความชื่นใจ ตลอดจนสามารถสร้างทัศนคติในทางบวกต่อบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามความพอใจต่อสิ่งนั้น

วรูม (Vroom ; 1964: 99) กล่าวว่าทัศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้จะหมายถึงผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น โดยทัศนคติด้านบวก จะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้นและทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง (2542, หน้า 278-279) กล่าวว่า

1. ความพึงพอใจเป็นผลรวมของความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับระดับความชอบหรือไม่ชอบต่อสภาพต่าง ๆ
2. ความพึงพอใจเป็นผลของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ
3. ความพึงพอใจในการทำงานเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานที่ดี และสำเร็จจนเกิดเป็นความภูมิใจ และได้ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่หวังไว้

จึงสรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคลซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง ความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น ความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการจะเกิดขึ้นหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงลักษณะของการให้บริการขององค์กร ประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้มารับบริการในมิติต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรสรวง สุทธิสุวรรณค์ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญ และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียน ในการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญ ผลการวิจัย พบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีประสิทธิภาพ 86.50 / 91.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดไว้ การเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทำให้คะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขวัญตา ม่อมดี และคณะ (2549, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเก่า “ศรีอินทราทิตย์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มโดยเจาะจง ในการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างชุดการสอนและหาประสิทธิภาพของแบบฝึก จำนวน 9 แบบฝึก และหาประสิทธิภาพแบบฝึก โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมพบว่า แบบฝึกมีความเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการพิจารณา อยู่ในระดับมากและเมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 30 คน พบว่า แบบฝึกมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 86.95/80.70

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้แบบฝึก เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างร้อยละของเกณฑ์กับค่าเฉลี่ยของคะแนนสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทิพวรรณ ไสภภรณ์ (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการใช้แบบฝึกก่อนเรียนและหลังเรียนโดยตั้งสมมติฐานการศึกษา คือ แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ คือ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนหลัง การทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นางลักษณ์ ตันอิม (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ โดยรวมมีค่าเท่ากับ 84.20 / 82.69 แสดงว่า แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ได้กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียน ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดลจิตต์ แสงครุฑ (2551, บทคัดย่อ) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอ่านจับใจความ จากหนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่อง นิทานสอนใจ ของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กาญจนา แก้วมณี และคณะ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุด ท้องถิ่นเราชาวพิษณุโลก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุด ท้องถิ่นเราชาวพิษณุโลก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.47/81.83 แสดงว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ได้กำหนดไว้ ผลผู้เรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด